

Przemysław Malinowski

Wyplata dywidendy w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością na tle kodeksu spółek handlowych i ustaw podatkowych

1. Istota spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Na gruncie prawa polskiego spółka z o.o. zaliczana jest do grupy spółek handlowych o charakterze kapitałowym, wyposażonych w osobowość prawną (por. art. 1 § 2 oraz art. 4 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych¹).

W myśl art. 151 § 1 „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może być utworzona przez jedną albo więcej osób w każdym celu prawnie dopuszczalnym, chyba że ustawa stanowi inaczej”. Należy również zwrócić uwagę na regulację płynącą z § 2 tegoż artykułu, którego mocą ustawodawca zakazał tworzenia tych podmiotów przez inną jednoosobową spółkę z o.o. (chodzi o zawiązanie spółki wyłącznie przez inną jednoosobową spółkę z o.o.).

Zgodnie z art. 163 kodeksu spółek handlowych (dalej jako k.s.h.) do powstania tego podmiotu niezbędne jest:

1) zawarcie umowy spółki (umowa powinna być zawarta w formie aktu notarialnego),

2) wniesienie przez wspólników wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego, a w razie objęcia udziału za cenę wyższą od wartości nominalnej, także wniesienie nadwyżki,

¹ Dz.U. z 2002 r. Nr 121, poz. 1037.

- 3) powołanie zarządu,
- 4) ustanowienie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej, jeżeli wymaga tego ustawa lub umowa spółki,
- 5) wpisanie spółki do rejestru.

Dość należy, że w myśl art. 157 § 1 omawianej ustawy, umowa spółki z o.o. powinna określać firmę i siedzibę tego podmiotu, przedmiot jego działalności, wysokość kapitału zakładowego, liczbę i wartość nominalną udziałów objętych przez poszczególnych współników oraz czas trwania spółki (oczywiście wtedy, gdy umowa zostaje zawarta na pewien okres czasowy). Ponadto z umowy tej winno wynikać, czy współnik może mieć więcej niż jeden udział. Zaznaczyć wypada, iż „jeżeli spółkę tworzy jedna osoba, wymagania te dotyczą aktu założycielskiego sporządzonego przez jednego współnika”^{1a}.

Zgodnie z art. 161 § 1 k.s.h., z chwilą zawarcia umowy spółki powstaje tzw. spółka z o.o. w organizacji. Podmiot ten, zgodnie z art. 12 k.s.h., z chwilą wpisania do rejestru (por. ustawę z dnia 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym²) uzyskuje osobowość prawną, tym samym stając się niejako tą „właściwą” spółką z o. o.

Dość należy, iż w myśl regulacji wynikającej z art. 154 § 1 k.s.h., minimalna wysokość kapitału zakładowego spółki z o.o. musi wynosić co najmniej 50 000 złotych (na jego poczet współnicy mogą wnieść dwa rodzaje wkładów: wkłady pieniężne oraz wkłady niepieniężne, tzw. aporty). Kapitał ten, w myśl art. 152 k.s.h., dzieli się na udziały o równej albo nierównej wysokości nominalnej (wartość udziału nie może być niższa niż 500 złotych). Trzeba też podkreślić, iż w materii powyższej ustawodawca przewidział w stosunku do podmiotów już istniejących zastosowanie dwueta-powego okresu karencji. Mianowicie, w myśl art. 624 § 1 k.s.h. spółki istniejące już przed rozpoczęciem okresu obowiązywania tego aktu prawnego powinny w okresie do trzech lat od dnia jego wejścia w życie podnieść swój kapitał zakładowy do poziomu ustalonego na wysokości co najmniej 25 000 złotych (przy jednoczesnym podniesieniu minimalnej wartości udziału do poziomu 500 złotych). Natomiast najpóźniej w terminie pięciu lat od

^{1a} A. Wiśniewski, *Wprowadzenie*, [w:] *Kodeks spółek handlowych z przepisami okółokodeksowymi*, Warszawa 2001, s. 42.

² Dz.U. z 1997 r. Nr 121, poz. 769 z późn. zm.

dnia wejścia w życie k.s.h. powyższe podmioty muszą dysponować już kapitałem zakładowym w wysokości ustalonej na minimalnym poziomie 50 000 złotych.

Jak zaznaczono w niniejszych rozważaniach, to umowa spółki powinna określać, czy wspólnik może mieć tylko jeden, czy też więcej udziałów (jeżeli będzie istniała taka możliwość, wówczas udziały powinny być równe). Dodać należy, że w przypadku wystąpienia powyższej sytuacji udziały będą również niepodzielne. Tym niemniej warto zaznaczyć, iż w żadnym wypadku udziały nie mogą zostać objęte poniżej ich wartości nominalnej. W sytuacji natomiast, gdy udział w spółce obejmowany jest po cenie wyższej od wartości nominalnej, stosowną nadwyżkę należy przelać do kapitału zapasowego spółki (por. art. 154 § 3 k.s.h.). Udziały wyrażają wniesiony do spółki majątek, a jednocześnie legitymują ich właściciela jako członka-udziałowca danej spółki z o.o. Inaczej mówiąc, udział zarówno legitymuje, jak i potwierdza w sposób bezwarunkowy uczestnictwo jej właściciela w kapitale zakładowym spółki, uczestnictwo skutkujące między innymi szeroko postrzeganą partycypacją w dochodach kapitałowych płynących z tego podmiotu. Reasumując: „udział stanowi wyraz członkostwa wspólnika w spółce oraz służących mu z tego tytułu praw, przede wszystkim prawa do odpowiedniej części osiągniętego przez spółkę zysku”³.

Z punktu widzenia zagadnień związanych z partycypacją wspólnika w wypłacanej przez daną spółkę z o.o. dywidendzie, za istotne należy uznać rozróżnienie udziałów dokonane pod kątem określonych uprawnień udziałowców. Dlatego też możemy tu wyróżnić udziały zwykłe i tzw. udziały uprzywilejowane. Zważyć należy, iż w myśl art. 174 § 2, występowanie tych udziałów (uprzywilejowanych) musi wynikać z umowy spółki. Artykuł ten bowiem stanowi w swojej treści, że „jeżeli umowa spółki przewiduje udziały o szczególnych uprawnieniach, uprawnienia te powinny być w umowie określone (udziały uprzywilejowane)”. Dodać trzeba, że to szczególne uprzywilejowanie może również dotyczyć prawa do dywidendy (por. art. 174 § 3 k.s.h.).

Charakteryzując pokrótce pojęcie dywidendy, można stwierdzić, iż „dywidenda jest dochodem z kapitałów zaangażowanych w działalność gospodarczą spółki, bez względu na to, w jakiej formie jest wypłacona. Jest

³ J. K u f e l, W. S i u d a, *Prawo gospodarcze dla ekonomistów*, Poznań 1998, s. 52.

ona zatem swoistym wynagrodzeniem za ryzyko wynikające z postawienia kapitałów do dyspozycji spółki”⁴.

2. Prawo do dywidendy na gruncie kodeksu spółek handlowych

Za generalną podstawę prawną umożliwiającą udziałowcom partycypowanie w zyskach spółki z o.o. można uznać regulację zawartą w art. 191 k.s.h. Artykuł ten bowiem w § 1 stanowi, że wspólnik ma prawo do udziału w wynikającym z rocznego sprawozdania finansowego zysku, który mocą uchwały zgromadzenia wspólników został przeznaczony do stosownego podziału. Na marginesie niniejszych rozważań można zauważyć, że prawo wspólników (udziałowców) spółki o.o. do udziału w zyskach tego podmiotu (w tym do dywidendy) można uznać za *de facto* główne prawo majątkowe im przysługujące. Dodać można, iż zgromadzenie wspólników, w myśl art. 231 k.s.h., powinno podjąć stosowną uchwałę o podziale zysku na swoim zwyczajnym zgromadzeniu, które winno odbyć się w terminie sześciu miesięcy po upływie roku obrotowego. Zgodnie bowiem z § 2 pkt 2 tegoż artykułu, przedmiotem obrad zwyczajnego zgromadzenia wspólników powinno być „powzięcie uchwały o podziale zysku albo pokryciu straty, jeżeli zgodnie z art. 191 § 2 sprawy te nie zostały wyłączone spod kompetencji zgromadzenia wspólników”. Artykuł 191 § 2 stanowi też, że inny sposób podziału zysku (niż ten, który wynika z art. 191 § 1) może przewidywać umowa danej spółki z o.o., W myśl art. 245 k.s.h., uchwała o podziale zysku winna zostać podjęta bezwzględną większością głosów (o ile umowa spółki nie zawiera w tej materii odmiennych postanowień). Tym niemniej, jak się wydaje, w praktyce może zaistnieć sytuacja, w której zgromadzenie wspólników mocą stosownego głosowania nie podejmie uchwały o wypłacie dywidendy (wyłączy zysk od podziału między wspólników).

Wydaje się również, iż ze względu na określoną pewność prawną, jak i szeroko postrzegane bezpieczeństwo obrotu, powyższe uprawnienie (dla tego organu) winno wynikać z regulacji zawartych bądź to w umowie spółki, bądź to w zmianie tejże umowy.

⁴ M. Sierpińska, *Polityka dywidend w spółkach kapitalowych*, Warszawa-Kraków 1999, s. 50.

W omawianej kwestii należy również zwrócić uwagę na § 3 art. 191 k.s.h., który stwierdza: „jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, zysk przypadający wspólnikom dzieli się w stosunku do udziałów”. Inaczej mówiąc, uprawnionymi do otrzymania dywidendy będą ci wspólnicy, którym zgodnie z art. 193 § 1 k.s.h. „...udziały przysługiwały w dniu powzięcia uchwały o podziale zysku”. Warto zauważyć, że zgromadzenie wspólników (o ile oczywiście posiada stosowne upoważnienie wynikające z umowy spółki) może określić tzw. dzień dywidendy. Mianem tym określa się dzień, według którego ustala się listę wspólników uprawnionych do otrzymania stosownej dywidendy za dany rok obrotowy. Zgromadzenie wspólników winno wyznaczyć dzień dywidendy w ciągu dwóch miesięcy od dnia powzięcia uchwały o podziale zysków.

Natomiast jeśli chodzi o określenie kwoty przeznaczonej do podziału między uprawnionych wspólników, należy posiłkować się regulacją zawartą w art. 192 omawianej ustawy. Stanowi on bowiem w swojej treści, że „kwoty przeznaczone do podziału między wspólników nie mogą przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o kwoty przekazane na kapitały (fundusze) rezerwowe w poprzednich latach i pomniejszonego o poniesioną stratę oraz o kwoty przekazane na fundusze rezerwowe utworzone zgodnie z ustawą lub umową spółki, które nie mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy”. Opierając się na powyższej regulacji, w sposób generalny można stwierdzić, iż „w praktyce do realnego podziału zysku między wspólników spółki pozostanie kwota stanowiąca różnicę między czystym zyskiem spółki a wielkością odpisów na wskazane powyżej kapitały (fundusze) spółki”⁵.

Tym niemniej, jak zaznaczono w niniejszych rozważaniach, w materii tej będą mogły zachodzić pewne różnice pomiędzy zasadami naliczania dywidendy dla udziałów zwykłych a zasadami obowiązującymi w stosunku do udziałów uprzywilejowanych. Na udział uprzywilejowany, zgodnie z art. 196 k.s.h., można przyznać dywidendę, która przewyższać będzie nie więcej niż o połowę dywidendę przysługującą udziałom nieuprzywilejowanym. Co ważne, udziały uprzywilejowane w zasadzie nie korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia w zakresie dywidendy przed udziałami zwy-

⁵ A. D a r a ż, *Dywidenda w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością – wybrane zagadnienia bilansowe i podatkowe*, Monitor Podatkowy 2000, nr 7, s. 11.

kłymi. O ewentualnym pierwszeństwie takich udziałów winna stanowić umowa spółki. Warto dodać, iż korzyści płynące z tytułu posiadania udziałów uprzywilejowanych mogą również warunkować możliwość otrzymania dywidendy za te lata, za które spółka jej nie wypłacała (dywidenda skumulowana, wypłacana z zysku lat następnych, do pięciu lat wstecz). Podstawę prawną do tego twierdzenia znaleźć można w art. 197 k.s.h., który stanowi: iż „jeżeli umowa spółki przyznaje prawo do dywidendy uprzywilejowanej niewypłaconej w latach poprzednich, powinna określać najwyższą liczbę lat, za które dywidenda może być wypłacona z zysku w następnych latach; okres ten nie może przekraczać pięciu lat”.

Omawiając niniejsze zagadnienia, należy zwrócić uwagę na pewne istotne uprawnienie przysługujące zarządowi danej spółki z o.o. Mianowicie, na mocy upoważnienia płynącego z umowy spółki, zarząd będzie władny do wypłaty wspólnikom określonych zaliczek na poczet przewidywanej dywidendy za dany rok obrotowy. Sytuacja powyższa będzie mogła w praktyce zaistnieć wtedy, gdy – jak zaznaczono powyżej – zarząd będzie dysponował stosownym umownym upoważnieniem oraz gdy spółka będzie posiadała odpowiednie, wystarczające na wypłatę tychże zaliczek środki finansowe (*argumentum* z art. 194 k.s.h.).

Ponadto zaliczki te będzie można wypłacić, gdy sprawozdanie finansowe sporządzone za ostatni rok obrotowy wykazywać będzie zysk. Co ważniejsze powyższe zaliczki w myśl art. 195 § 1 k.s.h. stanowić mogą „...najwyżej połowę zysku osiągniętego od końca ostatniego roku obrotowego, powiększonego o niewypłacone zyski z poprzednich lat obrotowych oraz pomniejszonego o straty z lat poprzednich i kwoty obowiązkowych kapitałów rezerwowych utworzonych zgodnie z ustawą lub umową spółki”.

Podnieść należy, że przy wypłatach zaliczek dokonywanych na poczet przewidywanej dywidendy nie będą obowiązywały omówione w niniejszych rozważaniach uprawnienia związane z funkcjonowaniem udziałów uprzywilejowanych (por. art. 195 § 2 k.s.h.).

Podsumowując powyższe rozważania, warto zaznaczyć, że uchwała zgromadzenia wspólników, dotycząca wypłaty podzielonego między udziałowców zysku (dywidendy), winna określać termin tego przysporzenia. Ponadto można przyjąć, iż w sytuacji gdy mocą art. 191 § 2 k.s.h. umowa spółki wyłączyła spod kompetencji zgromadzenia wspólników możliwość podziału tego zysku, termin winien wynikać z odpowiednich postanowień

umownych. W skrajnym przypadku, w sytuacji braku tegoż oznaczenia, zysk winien zostać wypłacony natychmiast po podjęciu uchwały przez zgromadzenie wspólników lub też po zajęciu określonych, dopuszczających do tegoż rozporządzenia sytuacji umownych⁶. Jednakże wydaje się, iż ze względu na określoną pewność obrotu, termin powyższy powinien zostać tak ustalony, by obejmował niezbędny okres czasowy, konieczny do dokonania wszelkich formalnych i merytorycznych przygotowań do tego typu czynności prawnej. Innymi słowy, nie powinien on być ani za długi (w trosce o interesy udziałowców), ani też za krótki (patrząc na pewne bezpieczeństwo interesów samej spółki).

Ponadto wydaje się, iż w sytuacji gdy zostały spełnione wszelkie formalnoprawne wymogi niezbędne do wypłaty dywidendy (np. gdy została podjęta stosowna uchwała z podaniem terminu wypłaty), a nie została ona terminowo wypłacona przez spółkę, jej wspólnicy będą mogli skorzystać z uprawnienia określonego w art. 481 k.c. Zgodnie bowiem z § 1 powyższej regulacji można stwierdzić, iż „jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi”. Dodać trzeba, że jeżeli wysokość odsetek za powyższe opóźnienie nie była oznaczona, wierzyciel będzie mógł żądać naliczenia odsetek ustawowych (por. art. 481 § 2 k.c.). Inaczej mówiąc, udziałowcom spółki z o.o. w przypadku zaistnienia opisanej sytuacji przysługiwać będzie prawo do naliczenia odsetek ustawowych, należnych im z tytułu opóźnienia w wypłacie przysługującej im dywidendy.

Kończąc omawianie powyższych zagadnień, warto podnieść, iż w myśl art. 198 § 1 k.s.h. wspólnik, który wbrew przepisom prawa lub postanowieniom umowy spółki otrzymał wypłatę, zobowiązany jest do jej zwrotu. Powyższe twierdzenie może w pewnych sytuacjach znaleźć zastosowanie w materii stanowiącej przedmiot niniejszych rozważań. Jak się bowiem wydaje, pojęcie wypłaty może odnosić się także do wypłaty dywidendy. Tym niemniej, by można było mówić o praktycznym zastosowaniu art. 198 § 1 k.s.h., niezbędnym będzie naruszenie bądź to przepisów prawa (np. wypłata dywidendy w wysokości większej niż to wynika z odpowiednich

⁶ Por. M. A l l e r h a n d, *Kodeks handlowy. Komentarz*, Lwów 1934, s. 281.

regulacji k.s.h.), bądź to regulacji umownych danej spółki z o.o. (np. gdy umowa spółki zakazywać będzie podziału zysku między wspólników).

Obowiązek zwrotu nienależnie otrzymanej dywidendy zachodzić będzie niezależnie od tego, czy dany wspólnik działał w dobrej, czy też w złej wierze⁷. Ponadto zważyć należy, że członkowie organów spółki, którzy ponoszą odpowiedzialność za takową wypłatę, będą odpowiadać za jej zwrot solidarnie z odbiorcą. Co istotne, od powyższej odpowiedzialności osoby zobowiązane nie będą mogły zostać zwolnione. Zgodnie z § 4 omawianego artykułu, roszczenia o zwrot nienależnie wypłaconej dywidendy przedawniają się z upływem trzech lat, licząc od dnia jej wypłaty, z wyjątkiem roszczeń wobec wspólnika, który wiedział o jej bezprawności (tzn. bezprawności otrzymanej wypłaty).

3. Opodatkowanie dywidend na tle ustaw podatkowych

W przypadku gdy wspólnikami spółki z o.o. będą osoby fizyczne, wypłata zysku, w myśl ustawy z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych⁸, stanowić będzie tzw. przychód z kapitałów pieniężnych. W myśl bowiem art. 17 ust. 1 pkt 4 powyższej ustawy, za przychód ten uznaje się między innymi dywidendy z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, których podstawą uzyskania jest tytuł prawny w postaci udziałów stanowiących kapitał tychże podmiotów. Ponadto w niniejszej materii można przywołać również regulację zawartą w rozdziale 5 ustawy podatkowej, dotyczącym szczególnych zasad ustalania dochodu. Zgodnie bowiem z art. 24 ust. 5 tegoż aktu prawnego można zauważyć, że za dochód uzyskany z tytułu udziału w zyskach osób prawnych ustawodawca uznaje dochód faktycznie uzyskany z tego udziału. W kwestii stanowiącej przedmiot niniejszych rozważań dochodem tym może być również dochód otrzymany z tytułu wypłaty dywidendy w spółce z o.o. W sytuacji natomiast gdy w poczet udziałowców spółki z o.o. będą wchodzić osoby prawne, otrzymana dywidenda także będzie stanowić dochód z tytułu udziału w zyskach tych podmiotów. Opierając się bowiem na art. 10 ustawy z dnia 15.02.1992 r.

⁷ Por. *Kodeks handlowy. Spółka z o.o. Komentarz*, pod red. J. Okolskiego, Warszawa-Wrocław 1994, s. 70.

⁸ Dz.U. z 1993 r. Nr 90, poz. 416 z późn. zm.

o podatku dochodowym od osób prawnych⁹, można stwierdzić, iż za dochód ten uważać się będzie dochód faktycznie uzyskany z tego udziału.

W myśl art. 30 ust. 1 pkt 1a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, dochody wspólników spółki z o.o. uzyskane z tytułu dywidend podlegają opodatkowaniu zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 15% kwoty uzyskanego z tego tytułu przychodu. W związku z powyższym można przyjąć, że „ datą powstania obowiązku poboru podatku jest dzień wypłaty należności z tytułu udziału w zysku osoby prawnej”¹⁰.

Co ważniejsze, podstawę opodatkowania (zarówno w przypadku udziałowców będących osobami fizycznymi, jak i prawnymi) stanowić będzie cała kwota wypłaconej dywidendy, tzn. kwota wypłacona bez potrąceń kosztów uzyskania przychodu. Ponadto warto zaznaczyć, że „ponieważ dywidenda stanowi element podziału czystego zysku, nie może być traktowana przez spółkę jako koszt uzyskania przychodów”¹¹.

Płatnikiem podatku będzie spółka z o.o. W związku z tym ciężać będzie na niej obowiązek obliczenia oraz uiszczenia należności podatkowej właściwemu dla podatnika urzędowi skarbowemu (por. art. 26 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych). Płatnik-spółka z o.o. zobowiązana będzie do dokonania powyższych czynności prawnych w terminie do siedmiu dni miesiąca następnego po miesiącu, w którym dokonano wypłaty¹². Ponadto, zgodnie z art. 26 ust. 3 omawianej ustawy, „w terminie przekazania kwoty pobranego podatku płatnicy są obowiązani przesłać urzędowi skarbowemu deklarację, a podatnikowi – informację o pobranym podatku, sporządzone według ustalonych wzorów”.

Należy też zaznaczyć, że dochody niektórych osób prawnych (udziałowców spółki) uzyskiwane z tytułu otrzymanej dywidendy w określonych sytuacjach zostaną zwolnione od podatku dochodowego. Sytuacja powyższa zaistnieje w praktyce wtedy, gdy udziałowcy ci, w myśl art. 26 ust. 1 a ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, złożą płatnikowi (tzn. spółce z o.o.), najpóźniej w dniu dokonania wypłaty należności, oświad-

⁹ Dz.U. z 1993 r. Nr 106, poz. 482 z późn. zm.

¹⁰ Por. pismo Ministerstwa Finansów z dnia 1.10.1996 r. Nr PO 4/AK 722-229/96.

¹¹ W. B i e ń, *Dochody z kapitałów i ich opodatkowanie*, Warszawa 1999, s. 78.

¹² Por. W. B i e ń, *op. cit.*, s. 87.

czenie, iż przeznaczą dochody z dywidend na cele wymienione w art. 17 ust. 1 pkt 4-8 tej ustawy. Jednakże gwoili formalności zaznaczyć wypada, że cele statutowe podmiotów wymienionych przez powyższą regulację nie muszą stanowić jedynych lub też głównych celów związanych z ich działalnością (teza ta znajduje swoje oparcie w braku regulacji obostrzających w ustawie podatkowej). Reasumując, „dla skorzystania ze zwolnienia przewidzianego w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych jednostka musi spełniać dwa warunki: jej celem statutowym musi być działalność wymieniona w tym przepisie oraz uzyskane przez jednostkę dochody muszą być wydatkowane na ten cel”¹³.

Jednakże gdy podatnicy, o których stanowi art. 17 ust. 1 pkt 4-8, wydatkują dochód uzyskany z tytułu dywidendy (dochód, od którego płatnik-spółka z o.o. nie pobrała podatku dochodowego) na inne cele niż te, które wymienia powyższa regulacja, to zgodnie z art. 26 ust. 4 i 5 ustawy podatkowej zobligowani będą do złożenia właściwemu urzędowi skarbowemu stosownej deklaracji podatkowej oraz do wpłacenia (bez odrębnego wezwania) należnego podatku w terminie do 20-tego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano tegoż wydatku.

Warto dodać, iż w myśl regulacji zawartej w art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, dochody (przychody) uzyskane z tytułu dywidend wspólnicy spółki (podatnicy) będący osobami fizycznymi nie łączą z dochodami (przychodami) z innych źródeł. Ważne jest również to, że podatnik będący osobą prawną będzie miał prawo do dokonywania odliczeń powyższego podatku od podatku naliczonego z innych źródeł opodatkowana według stawki określonej w art. 19 ustawy podatkowej. Podstawa prawna do tego twierdzenia wynika z art. 23 ust. 1 powyższej ustawy, który stanowi, iż „kwotę podatku uiszczonego od otrzymanych dywidend i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odlicza się od kwoty podatku obliczonego zgodnie z art. 19”.

Tym niemniej, jak przedstawiono powyżej, ustawodawca uprawnienie to przypisał tylko i wyłącznie osobom prawnym. Dlatego też w praktyce zysk osiągnany przez spółkę z o.o. może zostać poddany *de facto* podwój-

¹³ Wyrok NSA we Wrocławiu z dnia 3 października 1995 r. U SA/Wr 1283/95, Glosa 1999, nr 4, s. 31.

nym obciążeniem podatkowym. Pierwszy raz bowiem może zostać opodatkowany podatkiem dochodowym od osób prawnych (wysokość por. art. 19 ust. 1), a następnie po raz drugi jako dochód udziałowca-osoby fizycznej. W związku z powyższym można stwierdzić, że „ustawodawca faworyzuje w tym względzie osoby prawne w stosunku do osób fizycznych”¹⁴.

Należy również zwrócić uwagę na art. 23 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, zgodnie z którym w razie braku możliwości odliczenia (o której wspomina art. 23 ust. 1) kwota podatku od uzyskanych dywidend będzie mogła zostać odliczona w następnych latach podatkowych. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż ustawodawca nie zawarł w ustawie podatkowej ograniczeń czasowych związanych z powyższą czynnością.

Reasumując, można stwierdzić, iż regulacje zawarte w art. 23 omawianej ustawy można uznać za korzystne dla tych spółek z o.o., które wykazywać się będą w miarę wysoką efektywnością działania. Natomiast dla tych podmiotów, których efektywność będzie mniejsza (tzn. niepozwalająca na skorzystanie z uprawnienia przyznanego w art. 23 ust. 1), rozwiązania te mogą jawić się w pewnym sensie jako niekorzystne. Niekorzystne choćby dlatego, iż należy mieć na uwadze np. takie procesy jak inflacja (wpływająca na spadek realnej wartości pieniądza), straty z działalności (np. osiągnięte przez kilka lat) czy likwidację tych podmiotów.

4. Wnioski końcowe

Dokonując konkluzji powyższych rozważań, należy zaznaczyć, iż za ich przedmiot posłużyła najczęściej spotykana forma wypłaty dywidend, tj. forma pieniężna, czyli gotówkowa.

Podnieść również wypada, że obowiązujące regulacje kodeksowe w swoich postanowieniach nie określają formy, w której winna zostać dokonana omawiana czynność. Zważyć również należy, że w dobie postępujących, rynkowych procesów gospodarczych aspekty związane z problematyką opodatkowania dywidend zyskują coraz większe znaczenie. Należy bowiem pamiętać, że dochody uzyskiwane z tytułu wypłacanych dywidend stanowią wyraz zaangażowania kapitałowego w działalność spółki, zaan-

¹⁴ *Opodatkowanie i rachunkowość w Polsce. Elementy porównawcze z prawem niemieckim i standardami międzynarodowymi*, red. S. Kudert, J. Nabiałek, Warszawa 2000, s. 126.

gażowania, które w generalnym założeniu winno przynieść udziałowcom zwrot nakładów oraz zysk z tytułu poczynionych inwestycji kapitałowych. Tym niemniej warto pamiętać, że należy dążyć do zachowania określonej równowagi pomiędzy oczekiwaniami wspólników a interesami danej spółki z o.o. Podnieść bowiem wypada, iż dla tego podmiotu wypłata dywidend może w praktyce oznaczać pomniejszenie jego kapitałów, które mogłyby zostać zaangażowane w działalność i rozwój spółki. Natomiast, jak zaznaczono wyżej, dla udziałowców oczekiwane i wypłacane dywidendy stanowić będą materialne korzyści, będące *de facto* pochodną ich zaangażowania kapitałowego w działalność określonej spółki z o.o. Reasumując, można stwierdzić, że dokonywanie inwestycji poprzez uczestnictwo kapitałowe w spółkach z o.o. powinno stanowić jeden z istotnych elementów wpływających na kształtowanie oraz rozwój rynkowych procesów gospodarczych.